

32ste zondag door het jaar

Mc. 12: 38-42

Inleiding

De 32ste zondag door het jaar: dat betekent dat, als u een beetje ingewijd bent in de telling van de liturgische kalender, dat het jaar alweer bijna ten einde loopt. Ik zeg dit niet voor niets, want de lezingen geven daar ons vandaag een bijzondere aanwijzing voor.

In het evangelie komen we met grote regelmaat mensen tegen die op de een of andere manier buiten de boot vallen, buiten de gemeenschap geplaatst zijn, niet meetellen, of letterlijk niet in tel zijn. U kunt denken aan de lamme, de melaatse, de blinde of aan mensen die door eigen gedrag buiten de boot zijn gevallen, de overspelige, de zondaars, de tollenaars, of - en dat is het geval vandaag in de lezingen - iemand die doordat de burgerlijke veranderd is, buiten de boot valt.

In twee van de drie lezingen gaat het over een weduwe en dat is in de tijd van de bijbel niet de gemakkelijkste positie. Daar wil ik het verderop in de viering met u over hebben.

Preek

Zo'n 15 jaar geleden werd mijn moeder weduwe; dat na een huwelijk van ruim 50 jaar. En als je dan terugkijkt dan zie je dat dat huwelijk langer geduurd heeft dan de periode voor het huwelijk en de periode na het huwelijk zonder dat ze met mijn vader samen was. U kunt zich voorstellen dat dat ingrijpend was, zeker als het over de emotionele kant daarvan gaat.

Tegelijk kunnen we dan in deze tijd zeggen, zat mijn moeder er niet verkeerd bij. Ze had een dak boven het hoofd, ze had een goed pensioen en AOW, kon het rustig aan doen, had een behoorlijke kring van kinderen en nog behoorlijk wat van haar eigen broers en zussen over, die met regelmaat bij haar binnen kwamen. Als je het zo bekijkt, is de situatie van een weduwe zo slecht nog niet.

Hoe anders is het als we kijken naar die situatie in de bijbel. En eigenlijk hoeven we in eerste instantie dan niet eens zo ver terug te gaan. Want krap een eeuw geleden was het voor de meeste weduwen ook geen vetpot. Als je dan vroeg je man verloor, stond je er alleen voor. Je moest maar zien of je ergens aan het werk kwam, of dat wel geaccepteerd werd, gerespecteerd werd en wat je er mee kon verdienen was vaak niet al te veel. Zeker niet in die situaties waar vrouwen weinig of geen opleiding hadden. Soms, dan denk ik bijvoorbeeld aan het boerenbedrijf, zat er niets anders op dan samen met de kinderen de boerderij dan maar gewoon zelf te runnen. Dat ging soms goed en soms ook niet.

Kijken we echter naar die situatie in Bijbelse tijden, dan zien we hoe het nog drastischer kan zijn. Twee verhalen vandaag over weduwen.

In het boek Koningen, de eerste lezing, horen we hoe een vrouw echt aan het eind van haar Latijn is. Ze heeft nog meel en een beetje olie om brood te bakken voor één dag. Daarvan zal ze die dag samen met haar kind nog kunnen eten en dan is het klaar: 'finito' zeggen ze dan tegenwoordig. 'Dan wacht haar de dood',

zegt ze zelf. Hoe is dan haar situatie? Kan zij niet gaan werken? Waarschijnlijk wordt dat niet gewaardeerd. Ookal is ze nog jong genoeg, want haar zoon werkt niet en is dus waarschijnlijk nog geen 14, heeft nog geen bar mitswa gedaan en is dus nog niet volwassen en in staat om mee te werken in die mate dat hij voor het kleine gezin kan zorgen. 'Er rest dus', zoals ze zelf zegt, 'niets anders dan de dood'.

En dan komt daar die man Gods, die profeet, Elia. Hij spreekt haar aan, vraagt haar om water, vraagt haar om brood en na haar situatie uitgelegd te hebben, geeft hij haar aan toch te doen wat hij haar vraagt, omdat de Heer, onze God voor haar zal zorgen en als ze dat doet, als ze dus haar vertrouwen in handen van de man Gods, vooral in handen van God legt, dan wordt er voor haar gezorgd.

In de evangelielezing vandaag lijkt de weduwe er niet veel anders aan toe. Ook hier weten we niet hoe zij weduwe is geworden. Is haar man gevallen in de strijd tegen de Romeinen, is hij verdronken bij een vissersongeluk op het meer van Galilea, is hij doodgeslagen onderweg toen hij van de ene handel naar de andere op weg was of misschien van zijn werk op weg naar huis? Was er gewoon ziekte in het spel? We weten het niet. We weten wel dat zij daar alleen staat en dat ze twee penninkjes ter waarde van een cent in het offerblok van de tempel gooit. Alles wat zij heeft, zo legt Jezus uit, geeft ze, geeft ze aan God.

Als we die twee lezingen naast elkaar leggen, zien we in feite twee keer hetzelfde gebeuren. Twee keer richt een vrouw die niets meer heeft, niets meer te verliezen heeft, zich met alles wat ze heeft tot God. In feite legt ze haar handen, haar leven in de handen van God en geeft ze zichzelf over aan God en Gods werk om het door Hem te laten bepalen. Dat is wat Jezus ons voorlegt vandaag. Dat is wat ons tot opdracht mag zijn. Waar Jezus het vaker heeft over lammen, blinden, doven of overspeligen en zondaars, neemt hij vandaag de weduwe tot voorbeeld, ook een groep die buiten de boot valt. En dat voorbeeld is voor ons bedoeld. Alsof Hij zeggen wilt; let op hen die buiten de boot dreigen te vallen. En doe dat door te doen zoals zij doet: laat je geloof meetellen. Keer je tot God.

Dan ben ik terug bij wat ik u in de inleiding al aankondigde. We zitten op één van de laatste zondagen van dit kerkelijk jaar en ieder jaar opnieuw, op verschillende wijzen, bij de verschillende evangelisten, horen we dan de oproep: keer je om, bekeer je, keer je naar God of in meer christelijke termen: ga staan in die voetsporen van Jezus. Probeer Zijn woord, Zijn voorbeeld te volgen.

Die oproep ligt er ook voor ons vandaag. We hoeven niet zo in slechte omstandigheden te zijn zoals de weduwe uit de verhalen van vandaag. Maar zorg voor hen, voor die weduwen, voor de wezen, maar ook voor de lammen, de blinden, de zondaars; zorg voor al die kleinen, al diegenen die buiten de boot vallen is een opdracht die steeds voor ons wordt uitgezet: een oproep tot naastenliefde en daarmee niets anders als dat wij ons geroepen mogen weten ons te keren naar God. Mag dat voor ons weggelegd zijn. Amen.

Henry Vermeulen, diaken

